

A Barcsi borókás fullánkos faunája, III. (Hymenoptera: Aculeata)

JÓZAN ZSOLT

H-7453 Mernye, Rákóczi u. 5.
e.mail: jozan.zsolt@citromail.hu

JÓZAN, ZS.: *Aculeata fauna of the Barcs Juniper Woodland, Hungary (Hymenoptera), III.*

Abstract: Our 4 decades researches of the Aculeata fauna of Barcs Juniper Woodland were published in 2 papers (JÓZAN 1983, 1985). This paper lists the species captured in the last 2 decades. The species check-list contains all Aculeata species of this area. The zoogeographical and ecofaunistic analysis are given. The most characteristic species in family Vespidae: *Aporinellus*, *Episyron* and *Evaetes* spp.; in families Sphecidae and Crabronidae: *Tachysphex*, *Tachytes* and *Oxybelus* spp. Very rare species in the Hungarian fauna are *Chrysis leptomandibularis* (Chrysididae), *Crossocerus heydeni*, *Didineis crassicornis* and *Cerceris bupresticida* (Crabronidae).

Keywords: Faunistics, Aculeata, Hungary

Bevezetés

A Barcsi borókás TK fullánkos Hymenoptera faunájának szervezett kutatása az 1980-as évtized elején a Pécsi Janus Pannonius Múzeum szervezésében kezdődött el. A szerző ezt megelőzően is többször gyűjtött a borókásban fullánkos fajokat 1970-1975 között. Az eredményeket két közleményben publikálta (JÓZAN 1983, 1985). Ezekben még nem került sor Chrysididae-, Pompilidae- és a Vespidae fajok közlésére és értékelésére. A kutatás második ütemére a Duna-Dráva Nemzeti Park kutatásának keretében került sor 1992-1997 között. Ekkor a terület előzőek során még nem kutatott részeit is felkerestük. A faunisztikai eredmények közlése a nemzeti parkról megjelent publikációkban történt (JÓZAN 1995, 1998). A szerző és felesége 2008 és 2015 között öt alkalommal végzett további gyűjtőmunkát a borókásban. E közlemény fajjegyzékében valamennyi kimutatott fajt feltüntetjük. Csillaggal jelöljük azokat a családokat és fajokat, amelyek az első két publikációban nem szerepelnek. A lelőhelyeket csak ezeknél közöljük. Az egyes fajokat a most elfogadott taxonómiai értelmezés szerint tüntetjük fel. A családok felosztását és családsorozatokba sorolását is a most elfogadottak szerint adjuk meg. A vizsgálat nem terjed ki a Formicidae-, Bethyilidae-, Embolemidae- és Dryinidae fajokra.

Értékelés

A borókásban a több évtizedig folytatott gyűjtőmunka eredményeképpen 16 család 122 nemének 396 faja került elő.

Ez a fajsám más vizsgált területtel összehasonlítva elég jelentős. Dél-Dunántúl más területein végzett faunisztikai kutatások során előkerült fajok számát összehasonlíthatjuk a borókáséval. A *Chrysididae* fajok részaránya a borókásban közepes értékű, a *Pompilidae* fajoké pedig magas. Ugyanez mondható el a széles értelemben vett *Sphecidae* fajokról is. A *Vespidae* taxonok részesedése ezzel szemben alacsony. A széles értelemben vett *Apidae* fajok számaránya az összehasonlításban szereplő területek közül a borókásban a legalacsonyabb (2. táblázat). A két magas részesedésű család fajainak túlnyomó többsége a terület nyílt homokgyepeken gazdag területein került elő.

A nemek száma elég jelentős, ami a terület faunájának magas diverzitását is mutatja. Az egyes nemek között a fajok eloszlása kedvező. A 7 *Mutillidae* faj 5 nembe, a 23 *Vespidae* faj 12 nembe tartozik. Hasonlóan kedvező a faj-nem arány a *Sphecidae* családban is. Elég jelentős a *Pompilidae*, *Crabronidae* és a *Megachilidae* genuszok száma is (1. táblázat). A fémдарázs fajok között csak egy *Holopyga* került elő, a homoki biotópokat preferáló *H. minuma*. Az *Elampini* fajok részesedése jelentősebb, mint a *Chrysidini* tribusba tartozóké. Ez utóbbiak magyarországi fajainak száma másfélszerese az *Elampini* fajokénál, míg a borókásban előkerülteknél ez az arány közelebb van az 50 százalékhoz. A *Pompilidae* fajok megoszlása is sajátos. Mindhárom hazai *Aporinellus* fajt megtaláltuk a területen. Ugyanez mondható el az *Auplopus* fajokról is, mindhárom a nedvesebb mikroklímájú élőhelyeken került elő, míg az előbbieket a nyílt homok-

1. táblázat: Az előkerült nemek és fajok száma családonként

család	nemek száma	fajok száma
Chrysididae	11	28
Sapygidae	1	1
Scoliidae	1	2
Tiphidae	2	3
Mutillidae	5	7
Pompilidae	15	35
Vespidae	12	24
Ampulicidae	1	1
Sphecidae	6	9
Crabronidae	32	106
Andrenidae	2	37
Apidae	13	35
Colletidae	2	17
Halictidae	6	56
Megachilidae	10	32
Melittidae	3	4
összesen:	122	397

gyepekben találtuk meg. A fészekparazita *Evagetes* fajok száma is jelentős, ezek a szabad homokfelületeken keresik a gazdaállatok fészkeit. Az *Episyron* fajok száma is jelentős. Az redősszárnyú darazsak (Vespidae) között az *Ancistrocerus*- és *Eumenes* fajok száma a legjelentősebb. A kaparódarazsak mindhárom családjából (Ampulicidae, Sphecidae és Crabronidae) kerültek elő fajok. A *Sphecidae* fajok hat nembe tartoznak. A legnépesebb az *Ammophila*. A fajok többsége homokkedvelő. Az Európában terjeszkedő, Észak-Amerika szubtrópusi területeiről származó *Isodontia mexicana* megjelent a borókásban is. Az *Astata* fajok közül csak a leggyakoribb *A. boops* és *A. minor* fajt sikerült kimutatni a vizsgált területen, de feltételezhetjük több faj jelenlétét is. Mindkét hazánkban élő, jellegzetes homoklakó *Bembecinus* faj elterjedt a területen, de a *Bembix* fajok közül csak kettőt sikerült gyűjteni. A négy *Harpactus* fajból csak kettő a száraz és meleg biotópok lakója (*H. elegans*, *H. moravicus*). A *Gorytes* fajok többsége a kiegyenlített mikroklímájú élőhelyeket preferálja, így a borókásban csak kettőt tudunk megtalálni. A *Lestiphorus bilunulatus* fajnak a vasút menti száraz gyeppen való előkerülése váratlan volt, mert eddig kizárólag nedvesebb mikroklímájú helyeken gyűjtöttük. A *Crabroninae* alcsalád tagjai közt a homoki biotópokra jellemzőek a *Tachytes*- és *Tachysphex* fajok. Mindhárom Magyarországon ismert *Tachytes* faj előkerült. A *Tachysphex* fajok közül tizenegyet sikerült megtalálni, ez a harmadik legnépesebb kaparódarázs nem a borókásban. Közülük a *T. helveticus*, a *T. mocsaryi* és a *T. panzeri* fajokat csak homokvidékeken gyűjtöttük. Az *Oxybelini* tribus tíz faja és egy alfaja is jelentős faunaelem a vizsgált területen. A *Crabronini* tribus két legnépesebb genusa a *Crossocerus* és az *Ectemnius*. Bár az előbbi nem fajai közül Magyarországon 26-ot, míg az utóbbiak közül 19-et mutattak ki, a borókásban mégis ez utóbbi fajok száma a magasabb. A *Pemphredoninae* alcsalád fajainak száma alacsony. Ezek többsége a nedvesebb, hűvösebb élőhelyeken él, további fajok előfordulása a borókásban korlátozottan várható. A *Philanthinae* alcsalád hazai fajainak zöme a *Cerceris* nembe tartozik. Földben fészkelők, a borókásban a második legnépesebb genust képviselik. Közöttük több jellegzetes homoklakó (*C. circularis*, *dacica* és *C. fimbriata*).

A méhszerű családok közül fajszám tekintetében kiemelkedik a *Halictidae*. A borókásban elkerült fajok mintegy 30 százaléka ebbe a családba sorolható, míg a magyarországi méhfaunának csak kb. 20-százalékát teszik ki. Az *Andrenidae*-, *Apidae*- és *Megachilidae* fajok száma meglehetősen alacsony. A *Halictidae* fajok közül kiemelkednek a *Sphecodes*-ek, a hazai fajok 60%-a előkerült, míg a *Halictus* fajok közül 40%, a *Lasioglossum* fajok közül csak 35%. A *Lasioglossum crassepunctatum* külön említést érdemel. A Dunántúlon meglehetősen ritka, de az Alföld egyes részein gyakorinak bizonyult. A *Megachilidae* családban a *Coelioxys*- és a *Megachile* fajok részesedése a legjelentősebb, de a hazánkban ismert fajok csak 30-, illetve 24%-a került elő itt. Az *Osmia* fajok száma kétszerese a *Hoplitis* fajkének, holott a magyarországi faunában az utóbbiak száma jelentősebb.

A homokterületeket kedvelő fajok közül említést érdemelnek: *Holopyga minuma*, *Parnopes grandior* (Chrysididae), *Meria tripunctata* (Tiphidae), *Nemka viduata*

2. táblázat: Néhány vizsgált területen előkerült Aculeata fajok száma családonként

Család	Barcsi borókás TK	Béda-Karapancsa TK	Baláta TT környéke	Boronka-melléki TK	Villányi-h.	Ócsai TK
Chrysididae	28	19	36	36	30	22
Pompilidae	35	14	25	50	34	24
Vespidae	23	27	26	35	43	13
Sphecidae*	116	65	97	138	107	80
Apidae**	181	181	188	259	281	130

(Mutillidae), *Episyron rufipes*, *Evagetes pectinipes* (Pompilidae), *Pterocheilus phaleratus* (Vespididae), *Ammophila terminata mocsaryi*, *Prionyx kirbyi* (Sphecidae), *Cerceris circularis dacica*, *Cerceris fimbriata*, *Lestica alata*, *Oxybelus argentatus treforti*, *Palarus variegatus* (Crabronidae), *Anthophora bimaculata* (Apidae), *Lasioglossum brevicorne aciculatum* (Halictidae). Meg kell említeni néhány olyan ritka fajt, melyeket Dél-Dunántúl más homokvidékein megtaláltunk, de a borókásban nem került elő: *Telostegus inermis* (Pompilidae), *Bembix olivacea*, *Dryudella tricolor*, *Philanthus venustus* (Crabronidae), *Coelioxys brevis* (Megachilidae). Ezek közül több még itt is előkerülhet.

Védett fajok: *Parnopes grandior* (Chrysididae), *Sphex funerarius* (Sphecidae), *Bombus humilis*, *B. paradoxus* (Apidae).

Az előkerült fajokat értékelhetjük elterjedési- és ökofaunsztikai jellegük szerint is. A legtöbb déli elterjedésű fajt a kaparódarazsak között (*Sphecidae* és *Crabronidae*) találtuk. A fajok több mint egyharmada ide sorolható. A széles elterjedésű fajok tekintetében kiemelkedő a *Chrysididae* és a *Vespoidea* taxon (69%). A méhfajok között elég jelentős az európai elemek részesedése. A szűktűrűsű meleg- és szárazsággkedvelő fajok csoportja (stenóok eremophil) a kaparódarazsak esetében a legjelentősebb (16%). A széles tűréshatárúak (euryók eremophil) részesedése jóval kiegyenlítettebb a három csoport között. Ide sorolható a fajok 40-45 százaléka. A közömbös klímáigényű (hypereuryók intermedier) faunaelemek tekintetében kitűnnek alacsony részesedéssel a kaparódarazsak (13%), míg a méhfajoknál ez az érték 38 százaléknak bizonyult. A kaparódarazsak esetében 60 százaléknál több a szűk- és tágtűrűsű meleg- és szárazsággkedvelő fajok aránya, de a hűvös- és nedves élőhelyeket preferálók aránya is magas, 26 százalék. Ezzel megelőzik az összehasonlításban szereplő másik két csoportot (3. táblázat). Az egyes családokban kialakult részesedési arányok az egyes fajok élőhelyének mikroklímájával vannak kapcsolatban. A kaparódarazsak, útonállódarazsak (*Pompilidae*) és a hangyadarazsak (*Mutillidae*) túlnyomó többsége a nyílt- és zárt gyepekben élnek. A méhfajok jelentős része pedig tavasszal az erdők gypszintjében, nyáron pedig a szegélytársulásokban került elő. A borókás legjellegzetesebb fajait a kaparódarazsak (*Sphecidae* és *Crabronidae*) és az útonállódarazsak (*Pompilidae*) között találjuk.

3. táblázat: A gyűjtött fajok elterjedési- és ökofaunsztikai jellegének százalékos megoszlása

Elterjedési típus	Chrysididae Vespoidea	Sphecidae*	Apidae**
mediterrán pontomediterrán	23	36	24
széles elterjedésű ***	69	43	47
európai	6	21	25
egyéb	2	-	4
stenóok eremophil	13	16	4
euryók eremophil	44	45	40
hypereuryók intermedier	33	13	38
Euryók hylophil	10	26	18

* (Ampulicidae, Sphecidae- és Crabronidae fajok összesen)

** (Andrenidae-, Apidae-, Colletidae-, Halictidae-, Megachilidae- és Melittidae fajok összesen)

*** holarktikus, palearktikus és eurosibériai

Faunistikai szempontból legjelentősebb fajok

Chrysis leptomandibularis Niehuis, 2000 – A magyarországi fémдаразsak utóbbi években történő revíziója során hazánkban is megtalálták ezt a fajt. Nyugat-palearktikus faunaelem, Európa számos országában kimutatták. Magyarországon eddig feltúcatnyi lelőhelyét ismerjük. A borókásban a Kis-Bók környékén került elő egy példánya 1997. VIII. 5-én.

Crossocerus heydeni Kohl, 1880 – Egyetlen Magyarországon gyűjtött példányát Tóth Sándor fogta 1979. VIII. 7-én. A faj elterjedéséről, ökológiai jellegéről már beszámoltunk (JÓZAN 2008).

Didineis crassicornis Handlirsch, 1888 – Magyarországon első példányai (3 hím) a Kis-Bók környékén kerültek elő a *Matricaria chamomilla* virágain. Mediterrán faj, Közép-Európában csak a Pannon-medencében találták meg. Hazai előfordulását már publikáltuk (JÓZAN 2006)

Cerceris bupresticida Dufour, 1841 – Mediterrán területeken elterjedt csomósдаразs faj. Közép-Európában nagyon ritka. A Természettudományi Múzeumban csak három lelőhelyről vannak példányai: Torda, Mehadia és Vrđnik (BAJÁRI 1957). Magyarországon az első példányát Benedek Pál fogta Balatonalmádiban (BENEDEK 1979). A borókásban 2015. VI. 26-án került elő az autóspihenőnél egy nőstény példánya.

Mimesa rufa (Panzer, 1805) – Ritka eurosibériai kapарóдаразs. Hazánkban elsőként Belső-Somogy két pontján találtuk meg a Baláta környékén és a Boronka-melléki TK-ban (JÓZAN 1992, 1996).

A fajok jegyzéke

CHRYSIDOIDEA*

Chrysididae: *Elampini*

Elampus soror (Mocsáry, 1889) – Kis-Bók

Hedychrydium jucundum (Mocsáry, 1889) – temető mellett

Hedychridium roseum (Rossi, 1790) – Kuti őrháztól nyugatra

Hedychrum gerstaeckeri Chevrier, 1869 – temetőtől Ny-ra, Kuti őrháznál

Hedychrum niemelai Linsenmaier, 1959 – Kolompéri út mentén

Hedychrum nobile (Scopoli, 1763) – temetőtől Ny-ra, Rigóci halastavak, Középrigóc, Kuti őrháztól Ny-ra, autóspihenő környéke

Hedychrum rutilans Dahlbom, 1854 – autóspihenő, temető mellett, Kis-Bók

Holopyga minuma Linsenmaier 1959 – autóspihenő környéke

Omalus aeneus (Fabricius, 1787) – Kis-Bók

Pseudomalus bogdanovi (Radoszkowski, 1877) – temetőtől Ny-ra

Pseudomalus pusillus (Fabricius, 1804) – Kis-Bók

Pseudomalus violaceus (Scopoli, 1763) – autóspihenőtől DK-re

Chrysididae: *Chrysidini*

Chrysidea disclusa (Linsenmaier, 1959) – Kis-Bók

Chrysis bicolor Lepeletier, 1806 – autóspihenő környéke, Kuti őrháznál, temetőtől ÉK-re

Chrysis comta Foerster, 1853 – autóspihenőtől DK-re

Chrysis grohmanni Dahlbom, 1854 – autóspihenő környéke

Chrysis ignita (Linnaeus, 1758) – autóspihenő környéke

Chrysis illigeri Wesmael, 1839 – Postaút mentén, Kuti őrháznál

Chrysis inaequalis Dahlbom, 1845 – Kuti őrháztól nyugatra

Chrysis indigotea Dufour & Perris, 1840 – Középrigóc

Chrysis leptomandibularis Niehuis, 2000 – Kis-Bók
Chrysis pulchella Spinola, 1808 – autóspihenő környéke, autóspihenőtől DK-re
Chrysis rutilans Olivier, 1790 – autóspihenőtől DK-re
Chrysis mediata Linsenmaier, 1951 – Kis-Bók
Chrysura filiformis (Mocsáry, 1889) – autóspihenőtől DK-re
Chrysura trimaculata (Foerster, 1853) – autóspihenőtől DK-re
Trichrysis cyanea (Linnaeus, 1758) – autóspihenő környéke

Chrysididae: Parnopini

Parnopes grandior Latreille, 1796 - autóspihenő környéke Kis-Bók

VESPOIDEA

Sapygidae

Sapyga decemguttata (Jurine, 1807)* – autóspihenőtől DK-re

Scoliidae

Scolia hirta (Schränk, 1781)
Scolia sexmaculata (O. F. Müller, 1766)* – Kis-Bók

Tiphiidae

Meria tripunctata (Rossi, 1790)
Tiphia femorata Fabricius, 1775
Tiphia ruficornis Klug, 1810

Mutillidae

Myrmosa atra Panzer, 1801
Myrmosa brunripes Lepeletier, 1845
Dasylabris maura (Linnaeus 1758)
Nemka viduata (Pallas, 1773)
Physetopoda halensis (Fabricius, 1787)
Smicromyrme rufipes (Fabricius, 1787)
Smicromyrme sicanus (De Stefani, 1887)* – temetőtől Ny-ra

Pompilidae: Pompilinae*

Agenioideus cinctellus (Spinola, 1808) – Kis-Bók, autóspihenőtől DK-re
Anoplius infuscatus (Vander Linden, 1827) – temetőtől ÉK-re
Anoplius viaticus paganus (Dahlbom, 1843) – Kuti őrháznál, Kuti őrháztól Ny-ra, autóspihenőtől DK-re
Anospilus orbitalis (Costa, 1863) – autóspihenőtől DK-re
Aporinellus moestus sericeomaculatus (Kohl, 1888) – autóspihenőtől DK-re
Aporinellus obtusus (Gussakovskij, 1935) – Kuti őrháztól Ny-ra
Aporinellus sexmaculatus (Spinola, 1805) – Kuti őrháznál, autóspihenőtől DK-re
Aporus unicolor Spinola, 1808 – Kis-Bók
Arachnospila abnormis Dahlbom, 1842) – autóspihenőtől DK-re
Arachnospila anceps (Wesmael, 1851) – Kuti őrháznál
Arachnospila fumipennis (Zetterstedt, 1838) – Kis-Bók
Arachnospila minutula (Dahlbom, 1843) – temetőtől ÉK-re, autóspihenőtől DK-re, autóspihenő
Arachnospila spissa (Schioedte, 1837) – autóspihenőtől DK-re, temetőtől Ny-ra, Aranyospusztá mellett
Arachnospila trivialis (Dahlbom, 1843) – Kuti őrháztól Ny-ra, Kuti őrháznál
Auplopus albifrons (Dalman, 1823) – Kis-Bók
Auplopus carbonarius (Scopoli, 1763) – Rigóci halastavak
Auplopus rectus (Haupt, 1926) – Kis-Bók
Cryptocheilus fabricii (Vander Linden, 1827) – temetőtől Ny-ra
Cryptocheilus notatus affinis (Vander Linden, 1827) – autóspihenőtől DK-re, Kuti őrháztól Ny-ra
Cryptocheilus versicolor ((Scopoli, 1763) – Kuti őrháztól Ny-ra
Episyron albonotatus (Vander Linden, 1827) – temetőtől Ny-ra

Episyron arrogans (Smith, 1873) – Kuti őrháznál, elektromos távvezetéknel, Kuti őrháztól Ny-ra
Episyron rufipes (Linnaeus, 1758) – autóspihenőtől DK-re
Evagetes crassicornis (Shuckard, 1845) – autóspihenőtől DK-re
Evagetes dubius (Vander Linden, 1827) –, autóspihenőtől DK-re, autóspihenő
Evagetes pectinipes (Linnaeus, 1758) – temetőtől Ny-ra, autóspihenő, autóspihenőtől DK-re
Evagetes sahlbergi (Morawitz, 1893) – Rigóci halastavak, temetőtől Ny-ra
Homonotus balcanicus Haupt, 1927 – autóspihenő, autóspihenőtől DK-re
Nanoclavelia leucoptera (Dahlbom, 1845) – Kuti őrháztól Ny-ra, temetőtől Ny-ra
Pompilus cinereus (Fabricius, 1775) – temetőtől Ny-ra, temetőtől ÉK-re, Kuti őrháztól Ny-ra, autóspihenőtől DK-re
Priocnemis exaltata (Fabricius, 1776) – Kuti őrháztól Ny-ra
Priocnemis hyalinata (Fabricius, 1793) – Kerek-tó környékén
Priocnemis perturbator (Harris, 1776) – Aranyospusza mellett
Priocnemis pusilla Schioedte, 1837 – Daránytól ÉNy-ra

Pompilidae: Ceropalinae*

Ceropales maculata (Fabricius, 1775) – Kuti őrháztól Ny-ra

Vespidae: Polistinae*

Polistes bischoffi (Weyrauch, 1939) – Rigóc-patak
Polistes dominulus (Christ, 1791) – autóspihenő
Polistes nimpha (Christ, 1791) – Kuti őrháztól Ny-ra, elektromos távvezetéknel, Kerek-tó környékén, Kolompérosi út

Vespidae: Vespinae*

Vespa crabro Linnaeus, 1758 – Kuti őrház környéke
Vespula vulgaris (Linnaeus, 1758) – Kis-Bók

Vespidae: Eumeninae*

Allodynerus rossii (Lepelletier, 1841) – Kolompérosi út
Ancistrocerus gazella (Panzer, 1798) – Kuti őrháztól Ny-ra
Ancistrocerus ichneumonideus (Ratzeburg, 1844) – autóspihenőtől DK-re
Ancistrocerus nigricornis (Curtis, 1826) – autóspihenő, Kis-Bók
Ancistrocerus trifasciatus (Mueller, 1776) – Aranyospusza mellett
Eumenes coronatus (Linnaeus, 1758) – Kolompérosi út, Kis-Bók
Eumenes lunulatus Fabricius, 1804 – Kuti őrháztól Ny-ra
Eumenes papillarius (Christ, 1791) – Kis-Bók
Eumenes pedunculatus (Panzer, 1799) – Kuti őrháztól Ny-ra
Euodynerus posticus (Herrich-Schaeffer, 1841)* – autóspihenő
Gymnomerus laevipes (Shuckard, 1837) – Aranyospusza mellett
Odynerus reniformis (Gmelin, 1790) – Aranyospusza mellett
Pseudomicromyrmex parvulus (Herrich-Schaeffer, 1838) – Kis-Bók
Pterocheilus phaleratus (Panzer, 1797) – temetőtől Ny-ra, temető környéke, autóspihenőtől DK-re, autóspihenő
Stenodynerus chevrieranus (Saussure, 1856) – Kis-Bók
Stenodynerus xanthomelas (Herrich-Schaeffer, 1838) – Kis-Bók, Kuti őrház,
Symmorphus bifasciatus (Linnaeus, 1761) – Kis-Bók
Symmorphus crassicornis (Panzer, 1798) – autóspihenőtől DK-re
Symmorphus gracilis (Brullé, 1832) – autóspihenőtől DK-re

APOIDEA

Ampulicidae

Dolichurus corniculatus (Spinola, 1808)

Sphecidae

- Ammophila campestris* Latreille, 1809* – Kuti őrháztól Ny-ra
Ammophila heydeni Dahlbom, 1845* – autósziphenótól DK-re
Ammophila sabulosa (Linnaeus, 1758)
Ammophila terminata mocsaryi Frivaldszky, 1876
Isodontia mexicana (Saussure, 1867)* – Kuti őrháztól Ny-ra
Prionyx kirbyi (Vander Linden, 1827)
Podalonia hirsuta (Scopoli, 1763)
Sceliphron destillatorium (Illiger, 1807)
Sphex funerarius Gussakovskij, 1934* – Kuti őrháztól Ny-ra, autósziphenótól DK-re, temető mellett

Crabronidae: Astatinae

- Astata boops* (Schrank, 1781)
Astata minor Kohl, 1885
Dinetus pictus (Fabricius, 1793)

Crabronidae: Bembicinae

- Alysson spinosus* (Panzer, 1801)
Didineis crassicornis Handlirsch, 1888* – Kis-Bók
Bembecinus hungaricus (Frivaldszky, 1876)
Bembecinus tridens (Fabricius, 1781)
Bembix oculata Panzer, 1801
Bembix rostrata (Linnaeus, 1758)
Gorytes laticinctus (Lepeletier, 1832)
Gorytes quinquecinctus (Fabricius, 1793)
Lestiphorus bilumulatus Costa, 1869* – Kuti őrháztól Ny-ra
Harpactus affinis (Spinola, 1808)
Harpactus elegans (Lepeletier, 1832)
Harpactus laevis (Latreille, 1792)* – autósziphenótól DK-re
Harpactus moravicus (Snoflak, 1946)* – autósziphenótól DK-re
Nysson dimidiatus Jurine, 1807
Nysson niger Chevrier, 1868
Nysson trimaculatus (Rossi, 1790)

Crabronidae: Crabroninae

- Tachysphex brullii* (Smith, 1856)
Tachysphex fulvitaris (Costa, 1867)* – autósziphenótól DK-re
Tachysphex grandii (Beaumont, 1965)* – autósziphenótól DK-re
Tachysphex helveticus Kohl, 1885
Tachysphex mocsaryi Kohl, 1883
Tachysphex obscuripennis (Schenck, 1857)
Tachysphex panzeri (Vander Linden, 1829)
Tachysphex pompiliiformis (Spinola, 1805)* – autósziphenő, autósziphenótól DK-re, Kuti őrháztól Ny-ra
Tachysphex psammobius (Kohl, 1880)
Tachysphex tarsinus (Lepeletier, 1845)* – Kuti őrháztól Ny-ra, autósziphenótól DK-re
Tachysphex unicolor (Panzer, 1809)
Tachytes etruscus (Rossi, 1790)
Tachytes obsoletus (Rossi, 1792)
Tachytes panzeri Dufour, 1841
Miscophus ater Lepeletier, 1845
Nitela spinolae Latreille, 1809* – autósziphenótól DK-re
Palarus variegatus (Fabricius, 1781)
Trypoxylon attenuatum Smith, 1851* – Kuti őrháztól Ny-ra
Trypoxylon clavicerum Lepeletier & Serville, 1828* – Kis-Bók
Trypoxylon figulus (Linnaeus, 1758)

- Trypoxylon scutatatum* Chevrier, 1867
Oxybelus argentatus argentatus Curtis, 1833
Oxybelus argentatus terforti Sajó, 1884
Oxybelus aurantiacus Mocsáry, 1883
Oxybelus bipunctatus Olivier, 1811
Oxybelus lineatus (Fabricius, 1793)
Oxybelus mandibularis Dahlbom, 1845
Oxybelus quattordecimnotatus Jurine, 1807
Oxybelus trispinosus (Fabricius, 1787)
Oxybelus uniglumis (Linnaeus, 1758)
Oxybelus variegatus (Wesmael, 1852)
Oxybelus victor Lepeletier, 1845* – autósphenötöl DK-re
Crabro cribrarius (Linnaeus, 1758)
Crabro peltarius (Schreber, 1784)
Crabro scutellatus (Scheven, 1781)
Crossocerus annulipes (Lepeletier & Brullé, 1835)* – Kis-Bók
Crossocerus cetratus (Shuckard, 1837)
Crossocerus elongatulus (Vander Linden, 1829)* – Kis-Bók
Crossocerus exiguus (Vander Linden, 1829)
Crossocerus heydeni Kohl, 1880* – leg. Tóth S.
Crossocerus nigritus (Lepeletier & Brullé, 1835)* – Kis-Bók
Crossocerus podagricus (Vander Linden, 1829)
Crossocerus quadrimaculatus (Fabricius, 1793)* – Kis-Bók, autósphenötöl DK-re
Crossocerus vagabundus (Panzer, 1798)
Crossocerus wesmaeli (Vander Linden, 1829)
Ectemnius cavifrons (Thomson, 1870)
Ectemnius cephalotes (Olivier, 1792)* – Kis-Bók
Ectemnius confinis (Walker, 1871)* – Kis-Bók
Ectemnius continuus (Fabricius, 1804)
Ectemnius dives (Lepeletier & Brullé, 1835)
Ectemnius fossorius (Linnaeus, 1758)
Ectemnius guttatus (Vander Linden, 1829)
Ectemnius lapidarius (Panzer, 1804)
Ectemnius lituratus (Panzer, 1804)
Ectemnius meridionalis Costa, 1871* – autósphenötöl DK-re
Ectemnius rubicola (Dufour & Perris, 1840)
Ectemnius ruficornis (Zetterstedt, 1838)
Ectemnius rugifer (Dahlbom, 1845)
Entomognathus brevis (Vander Linden, 1829)* – Kis-Bók
Lestica alata ((Panzer, 1797)
Lestica clypeata (Schreber, 1759)
Lindenius albilabris (Fabricius, 1793)
Lindenius panzeri (Vander Linden, 1829)
Lindenius pygmaeus armatus (Vander Linden, 1829)* – autósphenötöl DK-re

Crabronidae: Mellinae

Mellinus arvensis (Linnaeus, 1758)

Crabronidae: Pemphredoninae

- Diodontus minutus* (Fabricius, 1793)
Diodontus tristis (Vander Linden, 1829)* – Kis-Bók
Mimesa rufa (Panzer, 1805)* – autósphenötöl DK-re
Mimumesa unicolor (Vander Linden, 1829)
Passaloecus gracilis (Curtis, 1834)
Passaloecus singularis Dahlbom, 1844* – Kis-Bók

Pemphredon lethifera (Shuckard, 1837)
Psenulus fuscipennis (Dahlbom, 1849)
Psenulus pallipes (Panzer, 1798)

Crabronidae: *Philanthinae*

Cerceris albofasciata (Rossi, 1790)
Cerceris arenaria (Linnaeus, 1758)
Cerceris bupresticida Dufour, 1841* – autóspihenő
Cerceris circularis dacica Schletterer, 1887
Cerceris fimbriata (Rossi, 1790)* – autóspihenőnél, autóspihenőtől DK-re
Cerceris hortivaga Kohl, 1880
Cerceris interrupta (Panzer, 1799)
Cerceris quadricincta (Panzer, 1799)* – autóspihenőnél, Kuti őrháztól Ny-ra, Kis-Bók
Cerceris quinquefasciata (Rossi, 1792)
Cerceris ruficornis (Fabricius, 1793)
Cerceris rybyensis (Linnaeus, 1771)
Cerceris sabulosa (Panzer, 1799)
Philanthus triangulum (Fabricius, 1775)

Andrenidae

Andrena argentata Smith, 1844
Andrena barbilabris (Kirby, 1802)
Andrena bimaculata (Kirby, 1802)
Andrena denticulata (Kirby, 1802)
Andrena dorsata (Kirby, 1802)
Andrena falsifica Perkins, 1915
Andrena flavipes Panzer, 1799
Andrena fulvata Stöckert, 1930
Andrena fulvida Schenck, 1853
Andrena haemorrhoea (Fabricius, 1781)
Andrena hattorfiana (Fabricius, 1775)* – Kis-Bók
Andrena humilis Imhoff, 1832
Andrena labialis (Kirby, 1802)* – Kis-Bók
Andrena labiata Fabricius, 1781
Andrena lathyri Alfken, 1899
Andrena limata Smith, 1853 – Kis-Bók
Andrena marginata Fabricius, 1776* – Kuti őrháztól Ny-ra
Andrena minutula (Kirby, 1802)
Andrena minutuloides Perkins, 1914
Andrena nanula Nylander, 1848
Andrena nitida (Mueller, 1776)* – Kis-Bók
Andrena nitidiuscula Schenck, 1853
Andrena niveata Friese, 1887
Andrena nyctemera Imhoff, 1868
Andrena ovatula (Kirby, 1802)
Andrena praecox (Scopoli, 1763)
Andrena propinqua Schenck, 1863
Andrena proxima (Kirby, 1802)* – Kis-Bók
Andrena seminuda Friese, 1896* – Kis-Bók
Andrena subopaca Nylander, 1848
Andrena suerinensis Friese, 1884
Andrena susterai Alfken, 1914
Andrena symphyti Schmiedeknecht, 1883* – Kis-Bók
Andrena tibialis (Kirby, 1802)
Andrena vaga Panzer, 1799

Andrena viridescens Viereck, 1916
Panurgus calcaratus (Scopoli, 1763)

Apidae: Anthophorinae

Anthophora bimaculata (Panzer, 1798)
Anthophora plumipes (Pallas, 1772)* – Kis-Bók
Amegilla salviae (Morawitz, 1865)
Ammobates punctatus (Fabricius, 1804)
Ceratina chalybea Chevriér, 1872
Ceratina cucurbitina (Rossi, 1792)* – Kis-Bók
Ceratina cyanea (Kirby, 1802)
Ceratina nigrolabiata Friese, 1896* – temetőtől Ny-ra
Epeoloides coecutiens (Fabricius, 1775)
Epeolus cruciger (Panzer, 1799)
Epeolus variegatus (Linnaeus, 1758)
Eucera nigrescens Pérez, 1879
Melecta albifrons (Forster, 1771)* – Kis-Bók
Nomada alboguttata Herrich-Schaeffer, 1839
Nomada argentata Herrich-Schaeffer, 1839
Nomada baccata hrubanti Balthasar, 1958
Nomada distinguenda Morawitz, 1874
Nomada ferruginata (Linnaeus, 1767)
Nomada fucata Panzer, 1798
Nomada fuscicornis Nylander, 1848
Nomada fulvicornis Fabricius, 1793
Nomada furva Panzer, 1798* – Kis-Bók
Nomada posthuma Bluethgen, 1949
Nomada sheppardana (Kirby, 1802)
Nomada sexfasciata Panzer, 1799
Nomada succincta Panzer, 1798* – Kis-Bók
Pasites maculatus Jurine, 1807* – autóspihenőtől DK-re
Tetralonia macroglossa (Illiger, 1806)* – autóspihenőtől DK-re
Xylocopa valga Gerstaecker, 1872

Apidae: Apinae

Bombus hortorum (Linnaeus, 1761)
Bombus humilis Illiger, 1806
Bombus lapidarius (Linnaeus, 1758)
Bombus paradoxus Dalla-Torre, 1882
Bombus pascuorum (Scopoli, 11763)
Bombus terrestris (Linnaeus, 1758)

Colletidae

Colletes cunicularius (Linnaeus, 1761)
Colletes fodiens (Geoffroy, 1785)
Colletes pallescens Noskiewitz, 1936
Colletes similis Schenck, 1859
Hylaeus angustatus (Schenck, 1859)
Hylaeus annularis (Kirby, 1802)
Hylaeus brevicornis Nylander, 1852
Hylaeus communis Nylander, 1852
Hylaeus confusus Nylander, 1852
Hylaeus gibbus Saunders, 1850
Hylaeus kahri Foerster, 1851* – autóspihenő
Hylaeus leptcephalus (Morawitz, 1870)

Hylaeus moricei (Friese, 1898)
Hylaeus pictipes Nylander, 1852* – autósipihenő
Hylaeus punctatus (Brullé, 1832)
Hylaeus sinuatus (Schenck, 1853)
Hylaeus variegatus (Fabricius, 1798)

Halictidae

Ceylalicthus variegatus (Olivier, 1811)
Halictus confusus Smith, 1853
Halictus langobardicus Bluethgen, 1944* – Kis-Bók
Halictus leucaheneus Ebmer, 1972
Halictus maculatus Smith, 1848
Halictus rubicundus (Christ, 1791)
Halictus seladonius (Fabricius, 1794)
Halictus semitectus Morawitz, 1874
Halictus sexcinctus (Fabricius, 1775)
Halictus simplex Bluethgen, 1923* – Kis-Bók
Halictus smaragdulus Vachal, 1895* – autósipihenő
Halictus subauratus (Rossi, 1792)
Lasioglossum albipes (Fabricius, 1781)
Lasioglossum bluethgeni Ebmer, 1971
Lasioglossum brevicorne aciculatum (Bluethgen, 1930)
Lasioglossum brevicorne brevicorne (Schenck, 1869)
Lasioglossum calceatum (Scopoli, 1763)
Lasioglossum convexiusculum (Schenck, 1853)* – Kis-Bók
Lasioglossum crassepunctatum (Bluethgen, 1923)* – Kis-Bók
Lasioglossum euboense (Stand, 1909)
Lasioglossum lativentre (Schenck, 1853)
Lasioglossum leucozonium (Schränk, 1781)
Lasioglossum lucidulum (Schenck, 1861)
Lasioglossum majus (Nylander, 1852)
Lasioglossum marginellum (Schenck, 1853)* – Kis-Bók
Lasioglossum morio (Fabricius, 1793)* – autósipihenőtől DK-re
Lasioglossum pallens (Brullé, 1832)
Lasioglossum parvulum (Schenck, 1853)* – Kis-Bók
Lasioglossum pauxillum (Schenck, 1853)
Lasioglossum politum (Schenck, 1853)
Lasioglossum punctatissimum (Schenck, 1853)
Lasioglossum puncticolle (Morawitz, 1872)
Lasioglossum semilucens (Alfken, 1914)
Lasioglossum sexnotatum (Kirby, 1802)
Lasioglossum sexstrigatum (Schenck, 1869)
Lasioglossum tarsatum (Schenck, 1869)
Lasioglossum trichopygum (Bluethgen, 1923)* – Kis-Bók
Lasioglossum villosulum (Kirby, 1802)
Lasioglossum zonulum (Smith, 1848)
Nomiapis diversipes (Latreille, 1806)* – autósipihenő
Nomioides minutissimus (Rossi, 1791)
Sphecodes albilabris (Fabricius, 1793)
Sphecodes crassus Thomson, 1870
Sphecodes cristatus Hagens, 1882
Sphecodes croaticus Meyer, 1922
Sphecodes ephippius (Linnaeus, 1867)
Sphecodes geofirellus (Kirby, 1802)
Sphecodes gibbus (Linnaeus, 1758)

Sphecodes longulus Hagens, 1882
Sphecodes majalis Pérez, 1903
Sphecodes miniatus Hagens, 1882
Sphecodes monilicornis (Kirby, 1802)
Sphecodes pellucidus Smith, 1845
Sphecodes puncticeps Thomson, 1870
Sphecodes rufiventris (Panzer, 1798)* – Kis-Bók
Sphecodes scabricollis Wesmael, 1865

Megachilidae

Anthidium manicatum (Linnaeus, 1793)* – autóspihenő
Anthidium strigatum (Panzer, 1805)
Pseudoanthidium nanum Mocsáry, 1879 (lituratum auct.)
Chelostoma distinctum ((Stoeckert, 1929)
Chelostoma florisomne (Linnaeus, 1758)* – Kis-Bók
Coelioxys afra Lepeletier, 1841* – autóspinenőtől DK-re
Coelioxys conoidea (Illiger, 1806)
Coelioxys inermis (Kirby, 1802)
Coelioxys quadridentata (Linnaeus, 1761)* – Kis-Bók
Coelioxys rufescens Lepeletier & Serville, 1825
Heriades crenulatus Nylander, 1856
Heriades truncorum (Linnaeus, 1758)
Hoplitis bidentata (Morawitz, 1876)
Hoplitis claviventris Thomson 1872
Hoplitis leucomelana (Kirby, 1802)
Lithurgus chrysurus Fonscolombe, 1834
Megachile centuncularis (Linnaeus, 1758)
Megachile circumcincta (Kirby, 1802)
Megachile leachella Curtis, 1828
Megachile maritima (Kirby, 1802)
Megachile pilicrus Morawitz, 1877
Megachile rotundata (Fabricius, 1787)
Megachile willoughbiella (Kirby, 1802)
Osmia aurulenta (Panzer, 1799)
Osmia bicolor (Schränk, 1781)
Osmia caerulescens (Linnaeus, 1758)
Osmia melanogaster Spinola, 1808
Osmia niveata (Fabricius, 1804)
Osmia rufa (Linnaeus, 1758)
Stelis ornatula (Klug, 1807)
Stelis punctulatissima (Kirby, 1802)* – autóspihenőtől DK-re
Stelis signata (Latreille, 1809)* – autóspihenőtől DK-re

Melittidae

Dasypoda altercator (Harris, 1790) [hirtipes (Fabricius, 1793)]
Macropis europaea Warncke, 1973
Macropis fulvipes (Fabricius, 1804)
Melitta nigricans Alfken, 1905* – Kis-Bók

Irodalom

- BAJÁRI E. 1957: Kaparódarázs alkatúak I. in: Magyarország Állatvilága (Fauna Hungariae) XIII/7: 1-117.
- BENEDEK P. 1979: A Bakony hegység kaparódarázs (Hym., Sphecoidea) funájának állatföldrajzi vizsgálata. - Veszprém Megyei Múzeumok Közleményei 14: 221-237.
- JÓZAN Zs. 1983: A Barcsi borókás fullánkos (Hymenoptera, Aculeata) faunája, I. - The Aculeata Fauna of the Juniper Woodland of Barcs, Hungary I. - Dunántúli Dolgozatok Természettudományi Sorozat 3: 89-111.
- JÓZAN Zs. 1985: A Barcsi borókás fullánkos (Hymenoptera, Aculeata) faunája, II. - Aculeata fauna of the Barcs Juniper Woodland, Hungary (Hymenoptera), II. - Dunántúli Dolgozatok Természettudományi Sorozat 5: 177-192.
- JÓZAN Zs. 1992: A Boronka-melléki Tájvédelmi Körzet fullánkos hártvászárnú (Hymenoptera, Aculeata) faunájának alapvetése. - Dunántúli Dolgozatok Természettudományi Sorozat 7: 163-210.
- JÓZAN Zs. 1995: Adatok a tervezett Duna-Dráva Nemzeti Park fullánkos hártvászárnú (Hymenoptera, Aculeata) faunájának ismeretéhez. - Dunántúli Dolgozatok Természettudományi Sorozat 8: 99-115.
- JÓZAN Zs. 1996: A Baláta környék fullánkos hártvászárnú faunájának (Hym., Aculeata) alapvetése. - Somogyi Múzeumok Közleményei 12: 277-297.
- JÓZAN Zs. 1998: A Duna-Dráva Nemzeti Park fullánkos hártvászárnú (Hymenoptera, Aculeata) faunája. - Dunántúli Dolgozatok Természettudományi Sorozat 9: 291-327.
- JÓZAN Zs. 2006: Adatok Dél-Dunántúl fullánkos hártvászárnú (Hymenoptera, Aculeata) faunájának ismeretéhez. - Natura Somogyiensis 9: 279-288.
- JÓZAN Zs. 2008: Új kaparódarázs fajok (Hymenoptera, Sphecidae) Magyarország faunájában. - Somogyi Múzeumok Közleményei 18: 81-83.